

Naar een "Digitaal Verenigingsloket": Denkt u mee?

de verenigde
verenigingen

Programma

- 9u30** Verwelkoming
- 9u40** Een momentum voor een 'Digitaal Verenigingsloket' (Departement CJM Vlaamse overheid)
- 9u50** De meerwaarde van een 'Digitaal Verenigingsloket' ('de Verenigde Verenigingen')
- 10u00** Demo van het 'Burgerloket' (Informatie Vlaanderen – Vlaamse overheid)
- 10u30** Werksessie I: behoefteanalyse bij lokale vrijwilligers/verenigingen verfijnen.
- 11u15** (pauze)
- 11u30** Werksessie II: discussie adhv aantal stellingen over drempels en aandachtspunten.
- 12u30** Slotwoord en broodje

Verslag

Inleiding (Bart Verhaeghe – de Verenigde Verenigingen)

Billijke Vergoeding, Sabam, vrijwilligerswetgeving, btw-regels, fiscale vrijstellingen voor giften, registraties bij het voedselagentschap, vzw-wetgeving, ambulante handel, (on)roerende voorheffingen en eventuele vrijstellingen, belastingaangiften, patrimoniumtaks, verzekeringen, een bankrekening openen, vergunningen voor vanalles en nog wat, subsidies aanvragen en verantwoorden, meldingsplichten, materiaal uitlenen, GDPR enzovoort enzovoort...

Regulitis: 'overdreven regeldrift' of 'onaangepaste regelgeving' of 'regels die niet voor verenigingen bedoeld zijn, maar die we wel moeten naleven'. Het is een ziektebeeld dat iedereen treft en waarvan verenigingen misschien een héél klein beetje dader, maar toch vooral slachtoffer zijn. **Regulitis oplossen** is niet makkelijk, anders waren we er al lang vanaf. Want het **vergt meestal een combinatie van meerdere aspecten**: (1) minder regels en dus afschaffen van regels (2) het invoeren van 'slimme regels', minimale regels met een maximale impact en (3) administratieve vereenvoudiging of het omgaan met al die regels makkelijker maken.

De Verenigde Verenigingen is met de drie elementen bezig en roert zich bijvoorbeeld ook op Europees vlak, vaak de kiem van regels die niet voor verenigingen bedoeld zijn, maar die ze uiteindelijk wel moeten naleven. Maar **vandaag gaat het over administratieve vereenvoudiging: hoe kunnen we ervoor zorgen dat het –voor iedereen- makkelijker wordt om zijn weg te vinden in en om te gaan met het kluwen van regels en verplichtingen?** Digitalisering en het zogenaamde 'E-government' is daar een prominent onderdeel van.

Deze voormiddag wil focussen op oplossingen, niet op klachten, en wil jullie expertise aanwenden om de 'droom' van een soort 'digitaal verenigingsloket' te concretiseren en wat dichterbij te brengen.

Een momentum voor een 'Digitaal Verenigingsloket' (Nele Haegemans – Departement CJM)

Het momentum voor een digitaal verenigingsloket is gecreëerd in het Regeerakkoord 2014-2019. Daarin koos de Vlaamse regering om te werken aan een gecoördineerd Vlaams vrijwilligersbeleid: *“De bescherming van vrijwilligers is nu te fragmentarisch geregeld, met diverse ongelijkheden tot gevolg. De toenemende bureaucratisering zet een rem op het vrijwilligerswerk. We ontwikkelen daarom een gecoördineerd Vlaams vrijwilligersbeleid. De versnippering van expertise en informatiekkanalen pakken we aan.”*

Minister Sven Gatz is samen met minister-president Geert Bourgeois bevoegd voor het gecoördineerd Vlaams vrijwilligersbeleid, maar het is **expliciet de bedoeling om sectoroverschrijdend te zijn en te vertrekken van een gezamenlijke, gecoördineerde en geïntegreerde aanpak.**

In 2016 is hiervoor een horizontaal overleg opgericht binnen de Vlaamse overheid. Daarin zetelen de betrokken beleidsdomeinen waarin vrijwilligerswerk belangrijk is (cultuur, jeugd, sport, gelijke kansen en welzijn), het Vlaams Steunpunt Vrijwilligerswerk en de Verenigde Verenigingen.

In de schoot van dit horizontaal overleg is in 2017 gewerkt aan **een visie van de Vlaamse Regering voor het vrijwilligersbeleid en werden 6 ambities of doelstellingen geformuleerd**, die meteen werden omgezet in een actieplan waarbij het de bedoeling is om op meerdere fronten tegelijk werk te maken van een gecoördineerd beleid. Intussen is deze visie en het actieplan bekrachtigd door de Vlaamse Regering. Dit geactualiseerd actieplan vind je [hier](#).

Eén van de ambities is het ondersteunen van het verenigingsleven. Daarin is ook het idee opgenomen van een “Digitaal verenigingsloket”.

Het opzet van dergelijk loket is om de administratie voor verenigingen en vrijwilligers te vereenvoudigen en de plan- en regellast te verminderen. Ze komen namelijk met allerlei procedures, formulieren en dienstverlening in contact op verschillende overheidsniveaus. Het is de bedoeling een soort toegangspoort te creëren voor deze procedures, formulieren en dienstverlening.

We denken dat dergelijk loket veel mogelijkheden biedt. Vandaag zetten we graag een allereerste stap om behoeftes en mogelijkheden in kaart te brengen.

Het departement CJM is inhoudelijk verantwoordelijk voor de verdere opvolging van dit dossier. Het Agentschap Informatie Vlaanderen staat in voor de technische uitwerking.

De meerwaarde van een 'Digitaal Verenigingsloket' (Bart Verhaeghe – de Verenigde Verenigingen)

Het verenigingsleven gelooft dat een dergelijk 'loket' bij uitstek een 'slimme' maatregel is. Vooral omdat het een meerwaarde biedt voor álle betrokkenen. Daarom zal het ook belangrijk zijn om al deze actoren vroeg genoeg te betrekken en iedereen van die meerwaarde te overtuigen.

Een oplistings van de voordelen die we nu al zien:

Voor lokale vrijwilligers en verenigingen

- Eénmalig en op één plek basisgegevens invoeren

- Volledig digitale afhandeling van (enkele) procedures (papier)
- Automatische notificaties/reminders als deadlines voor procedures naderen
- Minder fouten en slordigheden (en dus minder rompslomp) // Tijdsbesparing
- Overzicht van relevante administratieve procedures / overzicht van gezette stappen
- Meer continuïteit en minder perikelen bij wissel van bestuur/verantwoordelijken
- Historiek van vereniging beter in beeld
- (Lokale) regelgeving en informatie op maat van het eigen werkingsgebied

Voor lokale besturen (meerwaarde ↗ als digitalisering eigen procedures ↗)

- (Beter) zicht op aantal en aard van organisaties die in de gemeente actief zijn
- Hulpmiddel ifv lokale monitoring (ook naar Vlaamse overheid toe)
- Mogelijkheid tot informatie/communicatie op maat van organisaties in de eigen gemeente
- Sensibilisering:
- hoe meer organisaties het loket gebruiken, hoe meer/sneller gemeenten hun procedures zullen digitaliseren
- Meer afstemming tussen verschillende lokale procedures → één dienst → efficiëntie ↗
- ...

Voor de Vlaamse overheid

- Concreet stimuleren van lokaal engagement, vrijwilligerswerk en verenigingsleven
- (Beter) zicht op aantal en aard van vrijwilligersinitiatieven en verenigingen in Vlaanderen
- Mogelijkheid om administratieve processen (tijds)efficiënter te laten verlopen
- Mogelijkheid tot coherente en gerichte informatie aan verenigingen over wijzigingen in administratieve procedures

Voor anderen

- niet-publieke actoren bv banken, energieleveranciers, verzekeringsmaatschappijen
- Onderzoekers
- ...

Werkessie I: Behoeftanalyse bij lokale vrijwilligers/verenigingen verfijnen

Voor deze sessie werkten we in twee parallelle groepen. Aan de hand van een formulier met de levensloop van een vereniging vulden alle deelnemers individueel de acties/procedures in waaraan ze dachten. Daarna werden de fiches samengebracht en besproken vanuit verschillende invalshoeken (een vereniging, een lokaal bestuur ...). Waar aandachtspunten opdoken, werden die apart genoteerd.

We geven hier de integrale oplijsting van acties/procedures en activiteiten weer. Daarna sommen we de aandachtspunten op.

Oprichting organisatie (vzw / feitelijke vereniging / cvba ...)

Acties/procedures	Welke overheid/dienst
Statuten indienen	rechtbank van koophandel (griffie)
Auteursrechten	SABAM
Registratie bij koepel	Sectorale koepel
Registratie/erkenning bij gemeente	Gemeente/adviesraad
(verplichte) Verzekering vrijwilligers afsluiten	Via koepel / private verzekeraar
Subsidie-aanvraag bij gemeente	Gemeente/adviesraad
Openen bankrekening	Private bank (identificatiebron?)
Verantwoordelijken aanduiden	
Aanwerving personeel	Dimona-aangifte (website sociale zekerheid)
Huur gebouw(en)	Overeenkomsten met overheids- of private partner(s)
Eigen gebouw (vergunningen, premies)	Verschillende overheden
<i>Info over "welke regelgeving is op mij van toepassing"?</i>	<i>Alle overheidsniveaus</i>
<i>Info over verzekeringen</i>	<i>infotool?</i>
<i>Info over BTW</i>	<i>FOD financiën (financiële inspectie)</i>

Organisatie activiteiten

Aanvraag projectsubsidies	Verschillende overheden
Huur materiaal	Provincie / gemeente
Huur lokalen (reguliere werking)	Gemeente
Huur zalen (activiteiten)	Gemeente
Iedenregistratie / GDPR (toestemmingen)	Eigen dossier / tool (?)
Gratis vrijwilligersverzekering	Vlaamse overheid (via Steunpunt Vrijwilligerswerk)
Evenementen <i>(heel aantal aanvragen en meldingen – afhankelijk van soort evenement)</i>	Gemeente
	Politie
	Brandweer
	Milieudienst
	Federaal voedselagentschap
	Enz...
Vrijwilligersvergoeding	
Kunstenaarsvergoeding	Commissie kunstenaars (federaal)
Auteursrechten	Sabam

Billijke vergoeding	Private beheersmaatschappijen
Kampen <ul style="list-style-type: none"> • Fiscale attesten • Attesten mutualiteit • Uitleenen tenten ea • Vergunningen • Bostoelating • Melding bij gastgemeente 	<ul style="list-style-type: none"> • Federaal • (Verschillende) mutualiteiten • Uitleendienst Kampeermateriaal (Vlaamse overheid) • Verschillende overheden • Vlaamse overheid (ANB)
Verplichte vormingsattesten	Vlaamse overheid
<i>Info over subsidie-aanbod</i>	<i>Verschillende overheden</i>
<i>Info over belastingen en vrijstellingen</i>	<i>Infotool?</i>

Terugkerende verplichtingen

Indienen rechtspersonenbelasting	Federaal
Indienen patrimoniumtaks	Federaal
Indienen btw-aangifte	
Statutenwijziging of bestuurswissel	Griffie
Verantwoording van basis-, projectsubsidies	Verschillende overheden / private actoren
Ledenadministratie	
Vrijstelling onroerende voorheffing voor jeugdwerkinfrastructuur (cf. www.jeugdmaps.be) - jaarlijks nakijken	Vlaamse overheid
Aangifte ivm 'fiscale attesten' voor donateurs	Belgotax
Lokale besturen sturen fiscale attesten naar organisaties ikv kinderopvang	Lokale besturen

Stopzetting organisatie

Op de hoogte brengen overheidsinstanties	
Vereffening vzw	
Bankzaken	
Verzekeringen	

Aandachtspunten die naar boven kwamen

- Het is belangrijk om te vereenvoudigen alvorens te digitaliseren
- Idealiter kan het loket ook een 'documentatiecentrum' zijn voor een vereniging (= verzameling van alle contracten, vergunningen, verzekeringen, maar vb. ook jaarrekeningen) <-> ook info van private partners? moet het een marktplaats worden (bv. vacaturedatabank vrijwilligers)?
- Het 'verenigingsprofiel' moet online basisinformatie bevatten die standaard wordt ingevuld in aanvragen e.d. (een soort ID)
- Opletten met authenticatie en privacy (GDPR) – wie van overheden en andere actoren kan de ingevoerde gegevens zien?
- De mediawijsheid van lokale (feitelijke) verenigingen is niet altijd denderend
- Idealiter zien de bestuurders van een vzw via het burgerloket bij welke vzw ze officieel nog altijd bestuurder zijn
- Dataregistratie kan zeker een meerwaarde zijn voor bv lokale vrijetijdsmonitoring
- Er is veel vraag naar heldere info. Dit lijkt niet meteen de eerste bedoeling van het loket, maar het kan wel doorverwijzen naar de juiste info. Daarbij kan Scwitch allicht een rol spelen
  - Bv. opmaak van vzw-statuten (via Assist) integreren in loket?
  - Bv. is mijn organisatie btw-plichtig of niet?
  - Bv. tool voor ledenregister integreren in loket?
  - Bv. informatie over nodige/nuttige verzekeringen?
  - Bv. informatie over de meest geschikte juridische vorm als je een vereniging opricht?
  - Bv. informatie over vergoedingen (KVR / vrijwilligersvergoedingen e.a.)
  - Bv. informatie over GDPR
- Integreren van een 'slim' evenementenformulier in het loket (bestaat nu al in sommige gemeenten, maar is vaak véél te lang én je moet het bij elke evenement weer helemaal invullen)
- Criteria voor lokale erkenningen zijn zeer diffuus
- Slimme koppeling burgerloket – verenigingsloket mogelijk maken (vb. ivm verklaringen op eer)
- aanbod van sociale economie i.f.v. klusjes/herstellingen
- Afstemming tussen verschillende overheden zal zeer essentieel zijn voor het welslagen van het loket
- Koepels en federaties ook een rol/voordeel geven
- 'Vereniging' versus 'onderneming': wie klopt aan bij verenigingsloket? Wie bij ondernemingsloket?

Werk sessie II: Discussie over drempels en aandachtspunten

Stelling 1: “Feitelijke verenigingen kunnen zich zonder meer registreren als organisatie”

- Is het een optie om twee platformen te maken? 1 voor vzw's en 1 voor feitelijke verenigingen.
- Een feitelijke vereniging kan veel ladingen dekken. Sommige zijn goed georganiseerd en hebben een permanente werking; andere zijn minder goed georganiseerd en doen een éénmalig project.
- Identificeren/authenticeren is een pijnpunt, maar er zijn wel wat handvaten en goede voorbeelden: Bij Digipolis in Antwerpen hebben ze reeds enige tijd een soort digitaal verenigingsloket. De registratie gebeurt er voor vzw's via rechtsvorm (KBO-nr) en voor feitelijke verenigingen moet een contactpersoon (ID-kaart) worden opgegeven en een bankrekeningnummer of uniek mailadres. Iemand suggereert dat er een 'verklaring op eer' kan gevraagd worden van een feitelijke vereniging. In de vrijwilligerswet is er sprake van twee toezichthouders.
- Er moet ook opgelet worden op dubbele registratie van feitelijke verenigingen. Een volleybalclub registreert zich bv, maar daarnaast wordt ook het volleybal-tornooi dat deze club organiseert, als feitelijke vereniging geregistreerd e.d.
- Soms zal er sowieso een dubbele registratie zijn. Waar bijvoorbeeld een lokale Chirogroep zowel een vzw is (bijv. voor beheer infrastructuur,...) als een feitelijke vereniging (voor inhoudelijke werking).
- Het is een belangrijk aandachtspunt om aan de mogelijke invoering van een digitaal verenigingsloket ook een intensief vormingstraject te koppelen. Dit deden ze in Antwerpen gedurende 3 jaar. Ze gingen bij verenigingen en vrijwilligers uitleggen en tonen hoe het werkt, wat een essentiële voorwaarde was voor succes.
- Wat met het persoonlijk contact tussen vrijwilligers/verenigingen en hun contactpersoon bij de gemeente? Gaat dit niet verloren met zo'n digitaal verenigingsloket? Anderzijds: door de invoering van een digitaal verenigingsloket krijgt gemeentepersoneel net méér tijd voor persoonlijk contact met verenigingen omdat ze zich niet langer met papieren dossieropvolging moeten bezig houden. Belangrijke voorwaarde daarbij is wel dat de invoering van dergelijk loket geen aanleiding is tot personeelsbesparing. Een andere taakstelling van het personeel met ev vormingstrajecten is ook belangrijk.

Stelling 2: “De basis/identificatiegegevens van organisaties worden ingevoerd door hun nationale secretariaten/koepels”

- Nationale secretariaten of koepels hebben in verschillende sectoren in min of meerdere mate 'grip' op hun lokale verenigingen/afdelingen. Het is dus belangrijk om te verduidelijken hoever we gaan in de verantwoordelijkheid van een nationaal secretariaat/koepel. Hebben ze bv gewoon inzage recht of kunnen ze de basisgegevens ingeven én op elk moment wijzigen?

- Het zou goed zijn mochten nationale secretariaten/koepels gegevens kunnen wijzigen want (bv in het jeugdwerk) is er een groot verloop van lokale verantwoordelijken. Het nationaal secretariaat zou dit dus moeten kunnen wijzigen.
- Idem als er iets fout loopt binnen de lokale vereniging/afdeling (bv een 'ontslag', ruzie...). Dan kan het nationaal secretariaat/koepel best een soort 'moderatorfunctie' krijgen.
- Anderzijds is de lokale vereniging de spil van een dergelijk loket. Zij moeten de verantwoordelijkheid krijgen en nemen om de info in het loket correct en up to date te houden.
- Deze stelling raakt aan 2 aandachtspunten:
  - Hoe zorgen we er best voor dat gegevens in het loket actueel blijven?
  - De verhouding tussen lokale afdelingen/verenigingen en hun nationaal secretariaat/koepel: wie neemt welke verantwoordelijkheid op? Wie beslist wie welk mandaat krijgt? Er moet een gezond evenwicht gevonden worden tussen autonomie van de lokale groepen (ook qua 'gevoel en perceptie' belangrijk) en 'ondersteunings- of moderatorfunctie' van een nationaal secretariaat/koepel (niet 'controleur'). Dit evenwicht hangt ook samen met de opbouw en structuur van het loket.
- De vraag stelt zich of we niet kunnen komen tot 1 (centrale) bron van gegevens die (decentraal) gevoed wordt vanuit verschillende andere bronnen. Daarop kan een systeem geënt worden dat aangeeft wie inzage heeft in welke info.
- Het is een aandachtspunt om ervoor te zorgen dat de administratieve zorgen en druk niet verschuift van de lokale vereniging naar de nationale secretariaten/koepels.
- Oppassen dat we de 'digitale maturiteit' van lokale verenigingen niet overschatten. Want weinig of slecht gebruik van het loket werkt contraproductief.
- Het is een aandachtspunt om 'mandaten' makkelijk en legitiem te kunnen wijzigen. Er wordt verwezen naar 'Kiosk' als goed voorbeeld.
- Hoe en door wie de eerste registratie gebeurt, is wel cruciaal voor het succes van zo'n loket
- Moet er een soort gradatie ingebouwd worden op vlak van het aantal/aard (basis)gegevens die ingegeven worden op het loket? Misschien moet een eenmalig evenement minder gegevens ingeven dan een reguliere werking? Daarbij aansluitend: is iemand die eenmalig wat materiaal en een tent wil aanvragen voor één event wel gebaat bij zo'n loket? (= loket zelf mag geen extra drempel zijn).
- Open vraag naar koppeling tussen burger- en verenigingsloket en koppeling van het profiel van een vereniging en een persoonlijk profiel. Daarbij duiken ook privacykwesties en GDPR op.

Stelling 3: "Enkel een vereniging moet de eigen informatie kunnen zien"

- Uiteraard niet. De meerwaarde van het loket staat of valt met gegevensdeling.
- Maar wie ziet wat? Wat wordt met wie gedeeld en waarvoor wordt het gebruikt?
- Er bestaat een wettelijk kader voor gegevensdeling. Soms is er sprake van automatische toestemming om gegevens te delen zodra gegevens ingegeven worden.
- Het is belangrijk dat een vereniging kan zien wie welke gegevens geraadpleegd heeft/kan raadplegen.
- Het is evident dat de verantwoordelijke diensten op verschillende beleidsniveaus gegevens kunnen zien en gebruiken voor hun dienstverlening naar die bepaalde vereniging toe

- Moeten de basisgegevens voor iedereen zichtbaar zijn? Ook publiek? Niet meteen, het loket is geen middel om promotie te voeren voor je vereniging. Het loket moet ook geen CRM-systeem zijn.
- Er kan gewerkt worden met geanonimiseerde info. Zo zou een administratie kunnen checken of de vereniging een ledenlijst heeft, maar niet zomaar toegang krijgen tot de ledenlijst zelf.
- Belangrijk! Wie heeft de verantwoordelijkheid voor de zichtbaarheid van gegevens? Wie voert de regie? Duidt de vereniging zelf aan welke gegevens ze met wie wil delen en welke niet? (-> hier bestaat het gevaar dat de vereniging –onbewust- gegevens niet deelt met instanties die nochtans relevante dienstverlening aanbieden aan die vereniging). Of haar nationaal secretariaat/koepel? Of de lokale administratie? Dat laatste gebeurt in Antwerpen (in loket dat Digipolis bouwde) en werkt goed. Een aandachtspunt daarbij is dat deze ‘regie’ van het loket geen controle-instrument mag worden, zowel niet in de realiteit als in de perceptie.
- Er zal moeten bekeken worden welke gegevens gevoelig zijn, vanuit privacystandpunt.
- Een aandachtspunt in het verdere traject in de uitbouw van een verenigingsloket is dat het wantrouwen van sommige organisaties/sectoren ernstig moet genomen worden. Het is een goed idee om de gemaakte ‘voorbehouden’ goed te inventariseren, zodat dit gecounterd kan worden.
- Wat zijn basisgegevens? (1) contact (2) doel/sector (3) werkingsgebied... We moeten nadenken over welke gegevens minimaal nodig zijn om te kunnen registreren.
- Houdt het loket ingevulde formulieren bij? Kan handig zijn voor bv bepaalde jaarlijkse activiteiten
- Er lijkt niet meteen behoefte om een ‘privé-profiel’ te kunnen aanmaken.

Stelling 4 – Alle officiële documenten van de vereniging moeten op het loket verzameld kunnen worden.

- Er lijkt een meerderheid om dit inderdaad mogelijk te maken. Omdat het technisch kan, maar vooral omdat een organisatie heel veel waardevolle documenten verzameld gedurende zijn bestaan.
- In Antwerpen is een ‘digitale kluis’ gekoppeld aan het verenigingsloket. Er is nog een verschil tussen een soort ‘kluis’ waar je als vereniging documenten in kunt dropen die ook toegankelijk zijn voor derde partners en een ‘kluis’ voor documenten die enkel voor de vereniging zichtbaar zijn.
- De zichtbaarheid van die documenten door anderen kan zinvol zijn, bv ifv het koppelen van specifieke subsidiemogelijkheden en meer proactieve ondersteuning op maat (vnl van de gemeente). Maar ook voor banken en verzekeringen (polissen), boekhouders (volmachten) en mutualiteiten. Het kan ook voor nationale secretariaten/koepels handig zijn.
- Voordelen: historiek van de vereniging / goed (beter) bestuur bij verenigingen / veel minder papier
- Mogelijke documenten: vormingsattesten ea / boekhouding / registratie bij FAVV / vergunningen / huurovereenkomsten en eigendomsaktes ed / ...
- Er moet wel op toegezien worden dat het loket geen ‘dropbox’ of googledrive is. Het mag geen wirwar van oude en nieuwe documenten worden waar niemand nog iets in terugvindt. Dus er moeten beperkte mogelijkheden zijn, enkel de belangrijkste documenten kunnen geupload worden. Als die zichtbaar zijn voor vele anderen (publieke en private spelers) moet men opletten met gevoelige informatie.

Wordt vervolgd ...

Iedereen bedankt voor het enthousiast, constructief en kritisch meedenken.

Bedenkingen, vragen of suggesties vanuit jullie sector/organisatie ivm een 'digitaal verenigingsloket'?
laat het weten aan bart@deverenigdeverenigingen.be (0474/771126).

We houden jullie op de hoogte van verdere stappen.